

DAMUNT

DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN - OCTUBRE 1.995 N° 53

DAMUNT DAMUNT

Revista d'informació local
SANT JOAN (Mallorca)

Octubre 1.995 - Núm. 53

Domicili

Major, 68
07240 - SANT JOAN (Mallorca)
TEL. 52 61 83

Director

Miquel Florit Huguet

Redacció i Muntatge
Catalina Fullana Matas

Assessorament Lingüístic
Antoni Amengual Barceló
Margalida Bauzá Bover

Col.laboradors

Gabriel Company Gayà
Carles Costa Salom
Josep Estelrich Costa
Catalina Jaume Ginard
Joan Jaume Nigorra
Bàrbara Matas Sastre
Marc Vidal Bonet
Guillem Bou Mas
Josep Florit Company
Joan Bauçà Barceló
Wolf Michael Knauff

Fotografies

Miquel Florit Huguet
Altres

Imprimeix

Apostol y Civilizador
Petra (Mallorca)

CONTINGUT

NOTÍCIES LOCALS

POEMES, GLOSES I GLOSADORS

ENTREVISTA

ALTRES INFORMACIONS

COL·LABORACIONS

NOTA: Els escrits publicats sols expressen l'opinió dels seus autors.

La revista no s'identifica necessàriament amb el seu contingut.

Torneig de Petanca

L'Associació de Persones Majors de Sant Joan, organitza cada any dins el programa de les Festes Patronals, una exposició i un torneig de petanca, d'aquesta manera els mateix temps que promocionen la cultura i esport entre la Gent Gran, ajuden a donar esplendor i popularitat a la Festa.

Un dels actes que ha arribat ja a agafar tradicionalitat i carisme és, sens dubte, el torneig de petanca que any rera any va captant més curiositat i atracció.

La finalitat de la celebració d'aquest torneig és, apart de la participació en les Festes, el fet de reunir als millors petanquers de "La Vila" i un grup d'amics, ciutadans, identificats totalment amb el joc de la petanca.

Hem de dir que entre ells hi ha membres de la Federació Territorial de Petanca de Balears; la majoria participa en els Campionats Nacionals i, dins de l'equip de Dones que els acompanya hi ha na Cati -la dona d'en Pau Bou- que ha aconseguit proclamar-se Campiona d'Espanya en diverses ocasions. Precisament la Tripleta en que ella formava part, l'any passat, va ser la guanyadora del Torneig organitzat per l'Associació de Persones Majors de Sant Joan. Tot això ens permet, als santjoaners aficionats, disfrutar de jugades de gran precisió i excel·lent tècnica, i al mateix temps dona l'oportunitat d'aconseguir una notable millora en la forma de jugar als participants santjoaners. Hem de dir, també, que aquest cumul d'agradables circumstàncies es produeix gràcies a la gran feina desenvolupada pel nostre bon amic i santjoaner Pau Bou "Miquilino" que, juntament amb na Cati, la seva dona, i a través de la seva introducció dins aquest grup de la barriada de Son Canals de Ciutat, ha fet possible l'aproximació i amistat lograda.

Una vegada conformades les parelles dels dels santjoaners participants i completades les tripletes amb sis dels ciutadans que havien acudit a ajudar-nos a l'acoplament i posterior desenvolupament del torneig, el dia 26 d'agost es feren les eliminatòries prèvies entre les vuit tripletes que a continuació es relacionen:

1.- Joan Matas Antich, Martí Jaume Gomila i Miquel Fiol Sorell.

2.- Guillem Bou Mas, Miquel Matas Gayà i Antoni Mir.

3.- Martí Jordà Ferrer, Bartomeu Català Nigorra i Hilari,

4.- Josep Matas Joan, Bartomeu Matas Gayà i Alfonso

5.- Guillem Bauzà Barceló, Guillem Morlà Bover i Joan Torrens.

6.- Gillem Bauzà Fiol, Joan Nigorra Gayà i Lorente.

7.- Melcion Matas Matas, Gabriel Ferriol Antich i Joan Oliver.

8.- Pau Bou Dalmau, Gabriel Matas Mas i Josep Bauzà Matas.

Reserves: Miquel Bonet Sastre, Joan Gayà Matas i Andreu Bauzà Gayà.

Les tripletes números 2, 3, 6 i 7 foren les que aconseguiren classificar-se per jugar la Fase Final. Per això, el dia 28, v'spera de la Gran Diada del Patró, a les 19:30 hores, tal com anunciava el programa de les Festes, aquestes quatre tripletes es disposaren a celebrar l'Acte Final.

Fet el sorteig corresponent per a disputar-se les semifinals quedaren aparellades les tripletes numero 2 amb la numero 6 i la 3 amb la 7, aconseguin imposar-se la número 2 i la 3 que jugaren la final.

A continuació es va disputar la gran final on no hi va faltar emoció i qualitat com pertoca a la naturalesa del fet que s'anava a definir. Despres de diverses canvis en el marcador la tripleta número 2, formada per Guillem Bou Mas, Miquel Matas Gayà i Antoni Mir va aconseguir proclamar-se Campiona del Torneig i, obviamt Sub-campiona la tripleta número 3 formada per MartíJordà Ferrer, Bartomeu Català Nigorra i Hilari que fou substituït degut a la seva absència per Joan Torrens.

Acte seguit, es va procedir a l'entrega de trofeus donats per l'Ecel·lentíssim Ajuntament de Sant Joan, als guanyador i un obsequi cedit per la Federació Territorial de Petanca de Balears a cada un dels participants.

Entregaren els trofeus la Presidenta de la Federació Territorial de Petanca de Balears i el Batle de Sant Joan.

D'Illa a Illa

La Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, en col·laboració amb la Fundació Cultural Mapfre Vida i el Museu Nacional de Belles Arts de l'Havana, presenten l'exposició **D'illa a illa**, que romandrà exposada a sa Llonja, del 20 de setembre fins a finals d'octubre.

El Palau de Belles Arts de l'Havana, seu de les col·leccions d'arts plàstiques del Museu Nacional de Cuba posseeix un conjunt de pintures europees que inclou les set escoles tradicionals del continent, amb obres produïdes entre els segles XV i XIX. La Secció de Pintura Espanyola disposa de cinc-centes peces majoritàriament del segle XIX, a les quals s'han de sumar un gran nombre de gravats, dibuixos i aquarel·les, dels quals en figuren 54 en aquesta exposició.

L'empremta deixada per alguns pintors espanyols a l'illa va ser molt marcada, és el cas dels pintors Victor Patricio Landaluze, Valentín Sanz Carta, Pérez Villamil o Jose Cusachs, tots contribuïren a una comunicació fluida entre la península i l'illa.

Una gran quantitat de les peces d'aquesta exposició prové de les col·leccions privades del marquès d'Almendárez o d'Antonio Romero.

En aquesta exposició hi són presents les diverses orientacions estètiques del segle XIX, des del neoclàssic de principi de segle fins a les darreres propostes que procedeixen les avantguardes del segle XX. Hi hem volgut relectir la història de l'art espanyol fora de les nostres fronteres, que va tenir especial fortuna a l'Amèrica del segle passat.

A través d'aquesta mostra, la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear pretén estendre, més enllà de les fronteres nacionals, la política d'intercanvi d'exposicions duita a terme per la nostra institució. Fins ara les mostres de sa Llonja han permès als ciutadans de les illes contemplar les realitzacions dels nostres artistes, Mercant, Taller 6A o Juli Ramis, en són exemples i, també les manifestacions culturals d'altres comunitats autònomes. Recordam les exposicions d'avantguarda catalana, l'Antològica a Juan Junyer o Miró damunt paper.

A partir de la mostra d'Icona Russa de dia 17 de maig de 1.995, la política d'intercanvi d'exposicions a sa Llonja s'estén a un àmbit internacional.

FIGURES CLAU

Vicente López: va ser pintor de cambra de Carles IV, les seves obres tracten temes religiosos i té nombrosos retrats de la família reial, nobles i alts funcionaris de l'Estat.

Federico de Madrazo: es va dedicar fonamentalment al retrat, l'extraordinària habilitat tècnica, l'enorme capacitat de treball, l'elegància i la intel·ligència per embellir la realitat física dels models el convertiren en el retratista més sol·licitat de l'alta societat madrilenya.

Mariano Fortuny: un dels artistes més cosmopolites i famós d'Europa, les seves obres foren lloades per nombrosos crítics i intel·lectuals als quals els encantava la seva pinzellada vivaç, els temes exòtics i anecdòtics i brillantíssima estètica.

Joaquín Sorolla: va ser un artista que va saber compaginar un poderós sentit de la forma i la composició amb un personalíssim domini de la llum i el color, que va utilitzar generalment per construir temes atractius, amb el predomini de retrats i paisatges, els seus paisatges tenen com a escenari una gran part de la geografia espanyola, inclouen escenes de platja, vistes de ciutats, i jardins.

Tots se situen en un context de pintors destacats.

Hi ha una gran varietat de cada gènere, com també l'existència d'alguns conjunts d'autors que permeten un coneixement més ampli de les peculiaritats de cada autor. Com ara els d'**Eugenio Lucas Villamil**, nombroses escenes costumistes i quadres ambientats fonamentalment en el segle XVIII des dels quals va arribar a convertir-se en autèntic especialista.

Raimundo Madrazo Garreta: fill de Federico de Madrazo va seguir la tradició familiar de la realització d'obres elegants i ben construïdes de pinzellada més lliure que les del seu pare, fou especialment afortunat en el retrat femení i entre els seus models figuren membre de l'alta burgesia i aristocràcia europees.

Ignacio Zuloaga: els seus retrats que construeix amb dibuix segur i gran eficàcia decorativa, va retratar a més de nobles a gent popular de personalitat pronunciada.

Visita del President del Govern de les Illes Balears, Cristòfol Soler

El passat dia 27 de setembre el President del Govern Balear, Cristòfol Soler, acompanyat de la Vice-Presidenta Rosa Estaràs, del Conseller d'Obres Públiques Bartomeu Reus i del Conseller d'Agricultura Marià Socies, visitaren els municipis de Montuïri, Sant Joan i Petra a on es varen entrevistar amb els respectius batles, per conèixer de primera mà l'actualitat i necessitats de cada municipi.

Els temes que el President del Govern va tractar amb el batle Gabriel Mora i el Consistori Santjoaner foren diferents.

El grup del PP va exposar els temes de carreteres, senyalitzacions, Programa 5B, Àrea de Serveis, freqüència radio Policia Local.

Les vies de comunicació que té el municipi de Sant Joan són molt diferents, especialment perquè són estretes i amb molts ac revolts, estant molt mal comunicat amb els altres pobles, per aquest motiu el poble està comercialment bastant aïllat.

Les nostres carreteres i el mateix poble estan senyalitzades amb rètols que foren col·locats ara fa 20 o 25 anys, donant la impressió de que és un poble oblidat.

A Sant Joan s'han creat unes expectatives amb el programa 5B, esperant que durant el proper any 1.996 sigui motiu de la creació de noves empreses, presentació de nous projectes i la posada en marxa dels ja presentats.

És de gran importància pels empresaris de sol industrial la creació d'una Àrea de Serveis que donaria cabuda a noves empreses i la conseqüent creació de llocs de treball; ja que no està previst en les normes subsidiàries.

En darrer terme el grup del PP va sol·licitar que es fessen les gestions oportunes a fi de que la Policia Local de la Mancomunitat del Pla disposi d'una mateixa freqüència, perquè les policies locals dels catorce pobles que formen la Mancomunitat es puguin comunicar.

Per part del grup PSM Nacionalistes de Mallorca es va sol·licitar la creació de la Policia Mancomunada.

Aquest grup va exposar el seu repudie a les proves nuclear que els francesos estan fent a l'illa de Mururoa.

Amador Bauzá Sastre d'Unió Mallorquina sol·licità la posada en funcionament d'una línia d'autocar per enllaçar el poble de Sant Joan amb l'Hospital Comarcal de Manacor.

***

El President va donar resposta a les peticions:

- S'arreglaran les carreteres de Montuïri i de Petra. La de Sineu pertany al Consell Insular i la de Vilafranca pertany al MOP.

- Seran canviades les senyalitzacions, adequant-les a la normativa de la CEE.

- Seran solucionats els projectes presentats abans d'admetre o tramitar altres projectes nous.

- El projecte de l'Àrea de Serveis foy remes al Pla que properament serà discutit a la Mancomunitat.

- Les peticions de la freqüència de radio per la Policia Local i la creació de la Policia Mancomunada han de ser exposats a nivell de Mancomunitat.

- Serà estudiada una línia d'autocar amb Aumasa o una altra empresa de transport de viatgers.

Globalment la reunió es pot qualificar de positiva.

Joan Barceló Matas, Director General de Política Lingüística

Encara que han passat quasi 20 anys des de que Joan Barceló Matas fou elegit batle de Sant Joan i ja fa més de deu anys que va deixar la batlia, són molts els santjoaners que recorden aquella època de realitzacions i la tasca desenvolupada per l'equip municipal ens els anys en que Joan Barceló Matas va ser batle.

Era el nostre desitg concertar i realitzar una entrevista al nostre paísà, ara que ha estat designat per desenvolupar un càrrec de tanta responsabilitat com és el de Director de Política Lingüística.

Davant la impossibilitat de realitzar aquesta entrevista, ens ferem ressò del que ha publicat la premsa durant aquestes darreres setmanes i de les declaracions que ell ha fet i han estat publicades.

El **Diario de Mallorca** del 24/09/95 publica una breu semblança del nostre paísà. "La passió per la nostra llengua i la defensa de tot el que està relacionat amb aquest patrimoni comú tal volta sigui la característica més acusada de Joan Barceló ... Aquest home procedent de la ruralia i que, d'una manera primerenca, estudià amb els "frases de la Missió", després va ingressar en el Seminari i la seva afició a les Humanitat el dugué a Roma a on va estudiar Filosofia i Lletres i aprengué convivència democràtica... Més tard convalidà els seus estudis i va estudiar Magisteri i es va especialitzar en Filosofia -la seva tesi afrontà l'existencialisme d'en Miguel de Unamuno- i es va dedicar de ple a l'ensenyament.

Aquest és d'una manera breu el curriculum d'aquest home "moderat, centrista i amb voluntat declarada d'armonitzar i d'integrar abans que imposar criteris per la força a cop de decret".

"Crec amb la defensa de la llengua per damunt de la política, de tota política i de partit. En la llengua està l'ànima del poble que s'expressa mitjançant ella".

La defensa del català de Mallorca i de les Illes "sense fanatisme" és una de les preocupacions de Joan Barceló.

"Ara hi ha més consciència de la defensa de la nostra llengua que ha de ser impulsada des de l'Administració i les Institucions. I no s'ha de tenir por d'anomenar les coses pel seu nom. Ramon Llull el "fill major de la nostra raça" era i se sentia català de Mallorca, i és un dels grans inventors del català literari".

"Molta gent del PP, una vegada tengui clar que la defensa de la nostra llengua és la defensa del patrimoni comú, assumirà aquesta política sense problemes".

"El progresisme d'esquerres ha fet de la llengua bandera exclusiva i això ha creat reaccions en contra".

"Hem d'aconseguir que les noves generacions parlin i escriguin naturalment amb les dues llengües. Que parlin i escriguin un català perfecte i un castellà ideal".

"Jo era feliç amb la meva pissarra: encara l'anyor. Però l'Administració ha pres consciència de la prioritat de la defensa de la nostra llengua".

El diari **Ultima Hora** del dia 1 d'octubre publicava en la secció **Gente**, una "**Carta a Joan Barceló**" firmada per l'excel·lent periodista **Planes i Sanmartí** de la que reproduïm alguns paràgrafs.

"Senyor director general de política lingüística:

No tinc el gust de conèixer-lo personalment però sabia quelcom de vostà i de la seva tasca professional i política. Si em permet que empri una frase corrent però que dita per mi podria tenir un cert contingut de petulància, li diré, malgrat això que tenia molt bones referències seves.

El seu nomenament té tres aspectes molt positius. El primer que omple un buit que hi havia des de la presa de possessió, per part de Gabriel Cañellas, del càrrec de President del primer Govern de Balears. El segon, que la teva trajectoria personal genera confiança. I per fi, que la resistència que comença a trobar des del primer moment ve de sectors clarament resistents a la normalització, no només lingüística, sino d'identitat nacional. Això l'honora.

Convé que li aclari que nacional, per a mi, significa balear".

"Vostè arriba amb una missió transcendental: desenvolupar una tasca de política lingüística que serveixi per dues funcions sagrades com són la recuperació de la nostra llengua i, més encara, la de reconquerir els nostres drets lingüístics. Vol dir, això, que la major part d'aquests drets estan en mans alienes al nostre poble i els nostres interessos. I sentint-ho molt, se'ls hi han d'arrabassar. Sense violències però sense embuts.

Es a dir, amb mans de ferro i guants de seda. Però amb fermesa i sense tremolors. S'han de respectar els drets de tothom, però no confondre'ls amb privilegis. Vostè és l'encarregat de dur endavant aquesta tasca que no és gens fàcil i més bé és desagradida. Cal, idò, que es posi a treballar tot d'una -estic segur que no ha estat ni un minut mans aplegades- i no perdi temps en inútils polèmiques i en convèncer els que no pretenen unir sino desunir.

Vostè, com a professor de català, ja deu tenir experiència en aquest camp. Sap que a més a més dels il·letrats i els errats, hi ha també, els cultes que per raons que només ells coneixen, fomenten la confusió i fan el paper de representats de l'ultranacionalisme espanyol. No perdi el temps ni escoltant-los. Treballi per la gent de bona fe, que s'ho mereix i ho necessita".

El diari "El Dia del Mundo" del 13/10/95, publicava una altra entrevista amb Joan Barceló. De les seves declaracions -posant tot l'esment per no mutilar-les-, com hem fet amb el que es va publicar a altres diaris hem tret els següents paràgrafs:

"La normalització lingüística és fer normal, totalment normal, una cosa que encara no ho és: poder parlar i escriure amb normalitat la nostra llengua. Sense cap tipus d'imposició i amb una tolerància total en vers dels que creuen que han de parlar o escriure una altra llengua. Parlar i escriure la nostra llengua ha de ser tan normal com el respirar o el menjar".

"Las variants dialectals del català suposen un enriquiment del lèxic i quan més rica sigui una llengua millor".

"Tenim com a objectiu una major presència del català, que s'utilitzi a tot el nostre territori, des d'uns grans magatzems fins a un senyor que ven espadenyes fetes per ell mateix. Com una cosa natural; el mateix que una au ha de piular i no miular. A mi no m'agrada anar a certes zones turístiques i veure els cartells exclusivament amb anglès o alemany: això no és respectuós, és una invasió".

Fins aquí un extracte dels punts de vista exposats per Joan Barceló.

Ja a punt de tancar l'edició de la revista del mes d'octubre, llegim la notícia del viatge que Joan Barceló ha de realitzar a Galícia per analitzar el model galleg, model que podria servir per la implantació del català a les Balears, com ha manifestat el President del Govern de les Illes Balears Cristòfol Soler.

Conversa amb el Conseller d'Agricultura Marià Socies

Amb motiu de la visita del Preseident del Govern Balear Cristòfol Soler el passat dia 27 de setembre, que va venir acompanyat, entre altres personalitats de la política de les Illes, pel nou Conseller d'Agricultura, Marià Socies, nombrament que ha estat molt ben acollit en el sector agrícola i ramader, Damunt Damunt aprofità l'avinentesa per fer una pregunta al nou Conseller d'Agricultura que molt amablement ens va contestar.

Sant Joan, a manca d'una indústria i serveis, baldament la crisi del sector agrícola i ramader, segueix essent un poble "eminentment agrícola.

Quines actuacions té previstes la Conselleria d'Agricultura en relació a les quasi desaparegudes Càmbres Agràries i les antigues Agències Comarcals d'Extensió Agrària, avui de la Conselleria d'Agricultura?

Potenciar les oficines comarcals de la Conselleria d'Agricultura ja instal·lades i crear-ne una de nova a Sóller. Tenint previstes unes transferències als Consells Insulars, dins uns pocs mesos, avui no podem aventurar "el com i el quan" però és intenció d'aquesta Conselleria l'apropar l'Administració a l'administrat, per facilitar al màxim els tràmits burocràtics i que el pagès no hagi de dedicar part del seu temps a realitzar tasques burocràtiques.

Una bona notícia per tots els agricultors, tant poc donats a haver de "córrer per papers".

Activitats Municipals

El passat dia 3 d'octubre l'Ajuntament va celebrar sessió ordinària.

El primer punt de l'ordre del dia, era l'aprovació de l'esborrany de l'acte de la sessió anterior, que fou aprovada per unanimitat.

En el segon punt es va donar lectura a totes les llicències d'obres concedides des de la celebració de la darrera sessió plenària.

En tercer lloc s'informà de la reunió prevista pel dia 6 d'octubre en el Consell Insular de Mallorca per tractar l'aprovació de les NN. SS.

El punt següent que es va tractar for la constitució de la fiança del regidor-tresorer a través de "Sa Nostra".

Seguidament es va donar a conèixer la liquidació de les Festes d'Estiu, que aquest any 1.995 han tingut un cost de 3.078.522 pessetes.

S'aprovà la compra d'una moto Vespa per la Policia Local, amb un cost de 268.000 pessetes, amb una subvenció de la Conselleria de Governació de 200.000 pessetes, les 68.000 restants aniràn a càrrec de l'Ajuntament.

Fou aprovat el Pla d'Obres i Serveis del C.I.M., per a 1.996.

Es va concedir una subvenció a l'Obra Cultural Balear per a la fabricació de màscares per la participació en el Carnaval dins l'apartat d'activitats extra-escolars.

***

Entre les altres notícies de caràcter municipal hem de destacar la restauració del Pou Nou que es dur a terme amb l'ajuda de tres obrers que són contractats per l'I.N.E.M. i dirigits pel mestre marger Martí Jordà, baix de l'assessorament d'un Tècnic del Patrimoni. Les pedres han estat regalades per l'Ajuntament de Lloret de Vista Alegre.

Esta previst que una vegada acabades les obres de restauració del Pou i els seus voltants s'hi sembri una figuera que podia ser de la varietat coneguda per "coll de dama".

***

Per altra banda el passat dia 9 d'octubre varen començar a la Casa de Cultura les classes d'Educació d'Adults, que seran impartides de dilluns a dijous de les 17 hores fins a les 22 hores.

L'Ajuntament de Sant Joan ha sol·licitat la realització d'un Curs de Salvament i Socorrisme, mitjançant la Mancomunitat del Pla de Mallorca, que serà impartit per la Creu Rotja a partir des mesos de gener o febrer.

Les classes teòriques es donaran en el poble del Pla on hi hagi més alumnes i les classes pràctiques es feren a Palma. Aquest curs està subvencionat, essent el cost dels interessats de 7.000 pessetes.

***

Durant les darreres setmanes s'estan aixecant les voravies de diferents carrers que properament seran asfaltats, per facilitar aquesta millora. L'Ajuntament no cobrarà cap taxa pel permís d'obres.

***

Un altre petit projecte municipal és l'esmotxada dels pins dels voltants del Santuari de Consolació, que amb les seves branques dificulten el que es pugui contemplar la vista panoràmica del poble.

Estrena a Càrrec de "Flor de Cascall Teatre" **Dia 5 de novembre es representarà a Inca "Una hora de felicitat"**

El proper dia 5 de novembre tindrà lloc l'estrena de la tragicomèdia de l'escriptor català Manuel Velga "Una hora de felicitat". Un any després de la representació del "Mini-mal Show" de Sergi Belbel, sota la direcció de Pere Mascaró, Flor de Cascall Teatre torna a provar sort en el mateix escenari, aquesta vegada amb un montatge radicalment diferent i sota la responsabilitat del director d'origens valencians Julio Calabria.

L'obra, inèdita a Mallorca està dirigida a tots els públics i representada amb la nostra llengua (mallorquí, valencià i català), consta amb el següent repartiment dels tres únics papers: La Trini (Antònia Matas "Rumbet"), la Mertxe (Margalida Mesquida "de Ca'n Joan Jordi") i l'Actor (Antoni Bonet "Síndic").

Torrada'95

Un any més els bars Ca Na Mates, Bar Centro, Bar Ca'n Tronca, Bar Fiol i Pub Diàlegs organitzaren l'acostumada "Torrada" que fa uns anys va substituir a la "Festa des Butifarró" i que ha comptat un any més amb la col·laboració especial de l'Ajuntament, i una llarga llista de firmes comercials.

La festa va començar amb l'amollada de coets anunciant la festa i seguidament sortiren de la Casa de la Vila, dimonis, capsgrossos i els xeremiers que donaren unes voltes pel poble.

Després de l'encesa de les "torradores" santjoaners i visitants pogueren menjar butifarrons, llengunisses, panxeta pa, coca, vi bunyols i orellanes, que es podien adquirir en els bars enumerats i en els lloc de Bunyols de na Maria Cartera i de na Bel Tuniona-Maria Morey.

L'actuació d'un grup musical davant cada bar organitzador va acabar d'animar la festa que s'allargà fins a altes hores.

El bon temps, la càlida nit de tardor del dissabte dia 7 d'octubre va contribuir a fer agradable aquesta "Torrada'95".

Els programes de mà de la la "Torrada'95" inclouen uns versos de la nostra col·laboradora Bàrbara Matas Sastre, que descriuen millor que aquesta crònica tot el que és la "Torrada".

De bell nou tornam esser
a sa torrada venturosa
festa de carrer de ver
santjoanera agradosa
els fets ens diuen per què
cada any surt més profitosa.

Els cafeters encollats
organitzen la gran bulla
amb l'Ajuntament plegats
van fent es bé a quisvulla
menjar i beure aparellats
torrat i el bon vi que ho mulla.

I venga sarau i coets
bunyols, coques, orellanes
panxa plena amb pocs durets
orquestrs, cacauets, avellanes
pels més grans i petitets
tothom de festa té ganes.

Joana Karmany, Responsable de "Joves d'Església" de Mallorca

El llinatge Karmany (tan poc repetit dins l'onomàstica mallorquina) ha sortit en més d'una ocasió en els mitjants de comunicació i, concretament a Damunt Damunt s'ha fet resò de les victòries aconseguides darrerament pel corredor veterà Antoni Karmany.

La seva filla Joana Karmany Jaume, recentment també ha estat notícia. El **Diario de Mallorca** del dia 7 d'octubre publicava una entrevista en la secció "Gente de Ciutat" on la santjoanera Joana Karmany expressava els seus punts de vista en vers de la joventut.

Amb motiu de la XIII edició de la "Vetla de Lluc" que es va celebrar el dia 7 d'octubre amb una assistència d'un milenar de joves, i que fou organitzada pel secretariat diocesà de "Joves d'Església" del que Joana Karmany és responsable.

Per altra banda Joana Karmany forma part de la Comissió Permanent del grup organitzador del Sínode Diocesà que tindrà obertura el 20 d'octubre a la Seu i està previst tenguí una durada de tres anys.

Centre Cultural, Activitats Locals.

El Centre Cultural té un espai obert a la promoció i difusió de la música i balls tradicionals i populars, així mateix dóna cabuda a altres activitats complementàries relacionades amb la cultura.

Durant els primers dies d'octubre s'ha iniciat la programació de les activitats pel curs 95-96. Per aquest motiu, es dóna la benvinguda als nous participants i s'agraeixen la vostra col·laboració i suggeriments.

Volem informar-vos que la Banda de Tambors, té els assaigs els dissabtes a les 5 de l'horabaixa. L'escola de ball té dues seccions; grans els divendres a les 9 del vespre i petits els dissabtes a les 4 de l'horabaixa. Les classes de música són de les 2 a les 6 dels dissabtes. Els grup "Aires de Pagesia" té previst celebrar el XIX aniversari a finals d'octubre, les Verges, les matances, i també al llarg del curs fer tallers, conferències, tertulies, audicions, etc.

El Descubriment

Un any més la gent del Tres Dos Music Bar ha volgut fer festa, aquest any han commemorat el "Descubiment" el dia 12 d'octubre varen viatjar a Sant Salvador, el Puig no la capital d'El Salvador, país d'Amèrica Central. 503 anys després del viatge històric de Cristòfol Colom, felanitxer segons diuen alguns, un grup de 60 santjoaners incloses algunes dones, (en Colom no en duia cap) prescindint de "carabeles" i emprant els quasi històrics Mobilettes, feren la travessia, substituint la ruta de l'Atlàntic per la de Felanitx.

Aquest any 1.995 no han atravesat les aigües desconegudes del gran oceà, però sí que els va acompanyar l'aigua en forma de pluja persistent, aigua que els impermeables no varen acabar de parar.

Els intrèpits "mobiletters" que s'han atrevit a fer la travessia amb el recolsament logístic (en Cristòfol Colom no en fa dur), d'un vehicle tot terreny per recollir aquells "mobilettes" que la tempesta que aquesta vegada no era tropical pogués posar en perill de naufragi durant la travessia.

Després de noranta... minuts, no noranta dies, els intrèpits mobiletters pogueren veureengronsar la senyera espanyola a damunt Sant Salvador, el Puig.

Un any més la gent del Tres Dos ha demostrat la seva originalitat i capacitat de marxa, amb aquesta disbauxa cultural que han celebrat.

Molts d'anys!.

Ajudes per la Sequera. Des d'un Milió fins a 4 Milions

Tots els cultivadors directes i propietaris de finques rústiques interessat en sol·licitar un préstec bonificat, tenen temps fins a dia 30 d'octubre per sol·licitar-lo, a la Conselleria d'Agricultura (de Palma o a l'Agència Comarcal de Manacor).

La finalitat d'aquests préstecs bonificats és ajudar a conradors i propietaris davant les pèrdues que ha ocasionat la sequera o manca pluges per foravila.

Aquests préstecs podran esser d'un mínim d'un milió fins a un màxim de quatre milions, i podran ser amortitzats en un període màxim de cinc anys.

Per cada Ha. de secà es concediran 40.000 pessetes, 80.000 per cada Ha. d'arbres de secà i 160.000 per Ha. de reguiu que no siguin hortalizes i 320.000 per Ha. d'hortalizes de reguiu.

Trobada Folclòrica a la "Festa de la Verema" de Bingen

El diari alemany "Bingen Wochenblatt" del passat dia 14 de setembre, baix d'aquest títol, publicava la següent crònica:

Molts de visitants van trobar el camí cap al Centre de Cultura de Bingen. Començaren els petits de la "Winzertanz Gruppe" fins als dotze anys, després una sorpresa; els "Aires de Pagesia" de Sant Joan, Mallorca. Ells van aconseguir amb la seva actuació que la gent satisfeta els aplaudís.

El turista normal no coneix així a Mallorca, música i ball units tot en un. Els cossos parlaven mitjançant els seus passos de ball.

El grup "Solai" amb la seva música "Cimbal" també impresionaren als visitants.

La trobada folclòrica estava organitzada pel "Bingen Winzertanz Gruppe" i ha donat més força a la "Festa de la Verema" de Bingen.

Fins aquí els que ens ha traduït la nostra bona amiga i santjoanera que és Petra Walkowiak.

Don Gabriel Ferriol Segueix

Una vegada acabades les obres de reforma de l'antiga Casa Parroquial, situada en el carrer major número 81 Mn. Gabriel Ferriol ens comunica que ha passat a viure a aquesta casa.

D'altra banda Mn. Ferriol ens ha fet saber que segueix a la disposició de la feligresia i la Parròquia col·laborant amb el rector Nofre Torres.

Don Gabriel, el mateix que va fer el seu antecessor, el ben recordat Mn. Bartomeu Bauzà, que una vegada deixada la rectoria i "passar a la reserva", va seguir col·laborant d'una manera eficaç i calladament amb la Parròquia.

El telèfon de la Casa Parroquial és el 52 70 42.

Vacances a l'abast de tothom

El Ministeri d'Afers Socials (INSERSO) un any més ha posat en marxa el Programa "Vacances Tercera Edat" per a la temporada 1.995/96.

Aquest Programa de Vacances té, des del seu origen, la voluntat de facilitar que els majors espanyols amb menys recursos econòmics, disfrutin d'aquests viatges que no només són pels més avantatjats economicament i socialment sino que s'han posat a l'abast de tothom.

Acollint-se a aquest Programa, un grup de santjoaners té previst passar 15 dies a Gandia. El viatge i l'estada, tot inclòs, surt per 23.535 pessetes. La sortida serà el proper dia 8 de novembre.

Confiam que a la tornada, algun dels nostres "turistes" ens conti detalls d'aquestes vacances.

***

Per altra banda, un grup de santjoaners, de la mà de Maria Matas (Cartera) i Viatges Tramuntana, tenen programat visitar Portugal, i més concretament la seva capital Lisboa com també Coimbra i Fàtima.

La sortida serà el proper dia 17 d'octubre, en vol directe fins a Madrid, per després realitzar el trajecte amb autocar des de Madrid fins a Portugal.

***

Desitjam que aquest dos grups de sanjoaners tinguin un bon viatge i una feliç estada per terres peninsulars.

Necrològiques

Catalina Cayà Mayol (de Ca'n Parric), morí el passat dia 27 de setembre a l'edat de 72 anys. El seu marit Arnau Matas Bauzà (Rotget) havia mort feia cinc mesos.

Magdalena Barceló Martí (Betlem), va morir dia 15 d'octubre a l'edat de 79 anys. Era la vidua de Jaume Rotger Bonet (Parrec).

Descansin en pau les difuntes i rebin els seus respectius familiars el nostre més setit condol.

Homenatge a Damià

Quasi un centenar de persones, antics companys de feina de Damià Sastre Contestí (marit d'Antònia Escolana), de les Seccions d'Esteralització i Viverons de l'Hospital Infantil de Son Dureta, encapçalats per Guillermo Garcia i Juan de Dios, es reuniren el passat dia 14 d'octubre en el restaurant de Ca'n Tronca, per retre un homenatge a Damià que recentment s'ha jubilat.

L'homenatjat va ser obsequiat amb una placa i un vistós rellotge.

Enhorabona Damià que mai perdís el bon humor i l'esperit de servei que sempre has tingut.

Bateigs

El dissabte dia 14 d'octubre i durant la missa del vespre va rebre el Sacrament del Baptisme la nina **Maria Parcisa Font**, néta de la madona de Ca'n Tronca.

Rebin la nostra més cordial i sincera enhorabona els pares, padrins i altra família.

El diumenge dia 15 d'octubre i durant la missa de les 10:30 va rebre el Sacrament del Baptisme la nina **Marta Sánchez Matas**, filla de Francisco i Catalina, néta d'en Joan de Cas Sabater i na Catalina de Son Duran.

La glosa que a continuació transcrivim està especialment dedicada als padrins de na Marta, feta amb motiu del bateig de la nina.

Enhorabona padri,
enhorabona padrina
voldria que aquesta nina
mai no equivoqui el camí
Déu amb el poder diví
pel bon camí l'encamini
als seus pares il·lumini
i també m'il·lumini a mi.

Gabriel Company
(fornet Boveta)

Conversa amb Mestre Miquel Bauzà "Gonella"

- Quin any vareu néixer?

Vaig néixer dia 18 de juny de 1.921.

- Sempre heu fet de picapedrer?

No, he fet de tot. Quan tenia 10 anys vaig començar a anar a espigolar ametlles a Ca'n Cauó. En Xesc Masset m'assenyalava les ametlles amb una canya.

- Passem als estudis. Recordau als vostres mestres?

Primer vaig anar a Ca Ses Monges fins que vaig tenir 7 anys, llavors vaig passar a l'Escola i vaig anar amb el mestre Rosselló. Aquest Rosselló no és un que hi va haver fa molts més anys. Aquests del meu temps era de Santa Eugènia. Això era en temps del mestre Lliteres i del mestre Petró. A l'Escola Nacional hi vaig anar uns dos anys i llavors vaig passar a la Catòlica.

- Hi havia una Escola Catòlica?

Sí, l'Escola Catòlica estava aquí on vui l'amo en Joan Gorreta (carrer Major, núm. 68) i venia un mestre de Lluçmajor, que fumava amb pipa... Tenia una pipeta petita i sempre fumava... També venia a la Catòlica a fer-nos escola el capellà don Ramon Carritxó.

- Ereu molts d'al·lots a l'Escola Catòlica?

Uns 16 a 20 al·lots.

- Quins eren els millors estudiants que anaven amb vos, qualqu em va dir que vos ereu dels primers?

Els primers eren en Mateu Escolà de ca mestre Amador, en Rafel Jaume de na Duminera, en Pere

Amador de Gosalba... jo també anava amb ells.

- Tornem a la feina. Vareu seguir a Ca l'amo en Joan Cauó?

L'amo en Joan Cauó tenia un cavall molt gros i fort. El sen Guiamó, son pare dels Massets estava de missatge amb l'amo en Joan Cauó i ja el manava. També el va manar en Jaume Pico de n'Estamborera, en Tomeu Sèbio, mestre Pep Bufalí, l'amo en Bernadí Peramates i quan va estallar el "Moviment" el vaig manar jo.

- Devia ser un cavall fora mida?

Quan feien l'aljub de Ca'n Joanet li feren un tiràs aposta per treure la terra de l'aljub.

- On era Ca'n Joanet?

Era una finca de l'amo en Joan Cauó, devora el camp d'En Fiol, que començava devora la casa del Canyisser casat a Gosalba i arriba fins devers ca donya Rosalia. Era un aljub molt gros... Però no em va anar gairebé el manar el cavall... jo era molt jove i

el cavall es girava i mossegava...

- Què guanyaveu en aquells dies?

Guanyava dues pessetes cada dia, però en temps de garbatjar feiem feina des de les tres de la matinada fins a les 10 del vespre. Vaig demanar més doblers... vaig demanar que em pagassen dues pessetes i mitja per dia i em varen dir que no, per això m'en vaig anar a n'Els Calderers.

- Què guanyaveu en Els Calderers?

En Els Calderers guanyava 73 duros en tot l'any, però anava mantingut. Hi vaig estar uns dos anys.

- Però vos no vareu esser amitger de Ca'n Cauó?

De la senyora, perque son pare l'amo en Joan va morir devers l'any 1.931, crec que era pel mes de juny.

- Com era la senyora Cauona?

Donya Margalida va estar casada dues vegades. El primer home era don Toni Bauzà de Cas Notari i era molt més vell que ella. Crec que va morir devers 1.940.

- Duieun tot el terreny de la senyora Cauona?

Jo duia Son Duran, on tenia unes set quaterades, que vaig dur tres anys. El terreny que jo conrava ho va comprar l'amo en Rafel Sineuer o Fusteret. Son Duran se va establir quan jo tenia nou o deu anys.

- La família dels Cauons té la seva història o llegenda. Perquè no la conta un poc?

Una germana de donya Margalida, crec que era Catalina de nom, vivia a Ciutat i va morir que era

ENTREVISTA

fadrina. Havia festejat en Joan Pirris, que deien que era l'home més guapo i curro del poble, però també va morir jove... Tornà malalt d'un viatge per la península i no ho tregué. En aquells dies segons quina malaltia agafaves ja no ho treies. Llavors aquesta Catalina filla de l'amo en Joan Cauó, va anar a viure a Ciutat. Deien que festejava en Verga... El que és cert és que morí ben jove i fadrina. He sentit contar que la dugueren amb el tren i que el bubul tenia la tapadora de vidre. Aquesta família sempre va tenir coses que sortien de la normalitat, perquè doña Margalida es va tornar a casar quan tenia 60 anys.

- Quines eren les altres coses rares d'aquesta família?

Es conte que son pare de l'amo en Joan Cauó, no se si li deien l'amo en Sebastià o l'amo en Joan d'Hortella, tenia una màquina de fer doblers falsos. La tenia dins una cova; uns deien que era una cova a davall l'era i altres dins una cova que hi havia devers s'Hort d'Hortella, que va ser

d'En Muntaner i llavors ho va comprar l'amo en Tomeu Turricano.

- Com els varen trobar?

Conten que hi havia un guàrdia civil que era molt amic de l'amo d'Hortella i li deia: "M'has de dir a on tens amagada la màquina, ho pots dir que no et passarà res...". L'amo d'Hortella es va confiar i li va dir i el guàrdia civil el va denunciar...

- I que va passar?

L'amo d'Hortella fou jutjat i condemnat. Diuen que va anar a parar a un penal de Ceuta, a on el presoner engrillonat era col·locat baig d'un degotís d'aigua que li pegava a damunt el cap fins que es moria. L'amo d'Hortella morí a la presó i no tornà mai més... Però un còmplice seu que era de Vilafranca i li deien El Xirimier va tornar a lloure a Vilafranca després d'estar uns anys a la presó.

- I vos com sabeu aquestes coses?

Tot això era el que contava el meu padrí, que va estar molts d'anys a Hortella i li deien d'Hortella. Hortella va donar pas al malnom de Gonella.

- Eren santjoaners els vostres padrins?

Mon pare li deien Antoni Bauzà Mayol i era cosí de l'amo en Francesc Mayol, el comerciant, o sigui, son pare de l'amo en Pere Mayol i ma mare li deien Miquela Sastre Borràs. Era filla d'un porrerenc que li deien Guillem Sastre i de malnom Corretjot que es va casar amb una santjoanera, de la mateixa família que madò Maria, madò Antonina i madò Miquela Ferro. Aquest llinatge Borràs crec que ve de devers Manacor.

Gràcies mestre Miquel pel que ens heu contat. Si tenguèssim temps i paper podiem fer aquesta "entrevista" molt més llarga.

Miquel Florit Huguet

COBRANÇA DE TRIBUTS MUNICIPALS 95

DIES: 23, 24, 25, 26, 27 I 28 D'OCTUBRE

HORARI: DE 9 A 14 HORES

LLOC: AJUNTAMENT

Període de cobrança voluntària
de l'1 d'octubre al 30 de novembre
a l'Oficina de Recaptació de Tributs
C/ Ronda Institut n° 12 MANACOR

**Bromes d'un
Bromista o
Pardalades d'un
Pardal**

(versos que foren omesos dels publicats baix d'aquest mateix títol el passat mes de setembre).

Un altre any me torn queixar
com altres anys m'he queixat
a les fosques m'heu deixat
i ara començ a veure-hi clar,
perque no els vaig votar
ara amb això s'han venjat
i com que estic escalivat
no me tornarà a passar.

Quan tornarem a votar
no faré tal disberat
perque de gust i bon grat
jo votaré en castellà
a més vos vull fer notar
que me trop molt conformat
perque m'han assegurat
que recobraré el palpar.

**Gabriel Company
(Forner Boveta)**

**Dedicat a Catalina
Moratinos
Moragues
(que ha fet un any)**

Amb salut a alegria
ha complit el primer any
que n'hi vegem complir molts
i Déu la guardi de tot d'any.

Aquestes dues nétetes
ens fan viure amb alegria
amb les seves "travessures"
alegren la nostra vida.

Catalina Jaume de Calicant

Punts de Vista

Si no vols esser jutjat
no jutjis a l'altre gent
i no prenguis per dolent
un pobre desgraciat
que just diu la veritat
només diu el que se sent.

Per tú Ainabel Segura
he fet aquesta cançó
i a Déu li deman perdó
per la meva beneitura
que a prop d'Ell te don cabuda
nostre Pare Redentor.

Jo planc la teva "famili"
i també la dels assessins
al·lots que encara són nins
i els pares fent presili,
qui té el cap bé que cabili
d'ells, els pares són butxins.

Un partit d'oposició
va emprar la teva mort
i va embrutar el teu record
polititzant l'ocasió
per mí això no té perdó
davant un drama tan fort.

Valorant molt la pesseta
me dóna aquest resultat
si això li haguera passat
a una filla d'en Boveta
s'hauria fet sa punyeta
i quasi ningú n'hagués parlat.

**Gabriel Company
(Forner Boveta)**

**Dedicat a la Família de
Ca'n Tronca**

Benvinguda Marieta
que has vingut a repoblar
el buit dins una família
que mereixia animar
Déu vos dó salut i vida
per poder-la contemplar.

Catalina Jaume de Calicant

**Presentació del
llibre Obra Poètica
Pare Rafel Ginard**

Com estel dins nostra història
del refinat aire envers
nostra inquietut s'omple de joia
admirant vostres arrels
gaudint tots junts feim memòria
dels bons records i anhels.

Vostra prosa d'or i argent
desprèn saba casolana
dins l'atzur amb pluja i vent
ressona amb so de campana
de gentilesa matent
camperola, dolça i sana.

Vostra avior ens deixà
una mística tonada
ma infantesa va encisar
de tendreses una anyada
em vareu enlluernar
com far de llum, assentada.

Bàrbara Matas Sastre

**Dedicat a Catalina
Matas Fullana
(amb motiu del naixement de
la seva filla Marta)**

Déu del cel vos ha enviat
una preciosa filla
que sigui vostra alegria
i la vostra felicitat.

El nom de Marta m'agrada
perque tira bona arrel
la vos guardi Déu del cel
de tota mala passada.

Catalina Jaume de Calicant

Obra del Pare Rafel Ginard

El llibre de l'obra poètica
del Pare Rafel Ginard
que un bon dia es presentà
en veritat podem dir
que acabà de confirmar
els medis inagotables
amb que el bon Déu el va dotar.

Un home de idees clares
un verteder cristià
la seva gran saviesa
mai en el món s'esgotà
i amb la seva senzillesa
va donar to de grandesa
a n'els temes que tocà.

El nou llibre és un teixit
de paraules mallorquines
pel qui comprèn el sentit
totes saben a divines,
sigui el seu nom beneït.

Les lliçons d'eterna vida
que en aquest món va deixar
ara les pot practicar
tot aquell que vulgui estar
amb Ell en el cel un dia
Déu ens hi deixi arribar.

Amb gran acert va versar
vida i mort de Fra Lluís Jaume
que resignat va aguantar
aquell martiri cruent
fins que el seu cos destrossà:
Fills meus estimau a Déu
agonitzant va esclamar.

Del rector don Francesc Mas
també molt bé va parlar
a l'altura el va posar
com posà Fra Lluís Jaume
nostre màrtir franciscà
a una escollida altura
del Centre que edificà
perque poguessin admirar
la gent present i futura.

Per edificar aquest Centre
se diu que va rebre ajuda
però també hi posà

part de la seva fortuna,
com va dir el Pare Ginard
per tot el bé que va fer
mereix esser recordat
amb afecte i ternura
però el qui més bé mesura
sols és el Déu de bondat.

El Pare Ginard deixà
a Artà bona impressió
i llavors un escut d'honor
que ja mai s'esborrarà.

Venturós poble d'Artà
i Sant Joan poble natal
que ara els dos pobles
podem gaudir
d'un honor sense rival.

Un dia fou elegit
Fill Predilecte del poble
i un carrer va ser marcat
amb el seu nom i llinatge
i un quadre ben fabulós
amb la seva bona imatge
a la Sala Principal
del Consistori té estatge,
amb els altres elegits
honren la nostra memòria
tot això podem dir que és
honra del nostre vilatge.

Catalina Jaume de Calicant

Dedicat a Maria Magdalena Martorell "Marilen"

Per alegrar vostres vides
Déu del cel vos ha enviat
un fiet per companyia
símbol de felicitat
que vos surti acertat
i sigui vostra alegria,
si son pare és com sa mare
s'al·lot serà destacat.

Catalina Jaume de Calicant

Afegitons a "SANT JOAN, UN TEMPS"

Ens fan arribar notes i
aclaracions a la monografia numero 3
publicada recentment pel col·lectiu
"Teranyines". Notes que publicarem
segons apareixien.

Aquí tenim les següents:

Foren Dimonis de Sant Joan:
un tal Guillem, un poc parent del pare
de mestre Antoni Blanc, potser de
malnom Cremat, que vivia a la casa
que fa cantonada entre el carrer
Mirador i el carrer que va cap a ca ses
Tronques.

També el sen Regalat, un
home casat amb madò Regalada, una
santjoanera que vivia a la casa a on
després es va construir el cine, entre el
café de Ca'n Parric i la Rectoria. D'ell
m'han contat aquesta glosa:

L'amo en Mateu Regalat
que habita dins Son Siurana
a tothom que enquantra demana
mistros, paper i tabac.

Del dimoni de Lloret, el sen
Bernat "Corredor" m'han contat
aquestes altres:

Som el Dimoni Major
President de l'Audiència
i a tots vos faré setència
i vos posaré preferència
si feis bo a n'en Corredor

Mestre Bernat Corredor
no és dels homes més virolles
amb dues gafes i quatre olles
sap viure com un senyor.

Carles Costa i Salom

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

Centre Coordinador

BIBLIOTECA PÚBLICA PARE RAFEL GINARD DE SANT JOAN

NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA

La Fundació la Caixa ens ha oferit una relació de possibles conferències. Per aquesta temporada la Biblioteca ha programat conjuntament amb l'Obra Cultural Balear de Sant Joan una conferència i una exposició.

La conferència:

Bolets, llengua i cultura popular a càrrec de Cosme Aguiló.

L'exposició:

Bolets, del nostre entorn a càrrec de l'O.C.B.

El dia 4 de novembre a les 8 del vespre a la Casa de Cultura

H O R A R I D E T A R D O R - H I V E R - 95

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte
5 a 7	Tancat	5 a 7	10 a 12	5 a 7	10 a 13
Horabaixa		Horabaixa	Matí	Horabaixa	Matí

COSELL INSULAR DE MALLORCA

Notes damunt les esposes dels alcohòlics

Una actitud freqüent de la dona d'un alcohòlic, davant el problema, és la de no fer res.

Doncs el no fer res, és acceptar una situació com irremediable, és acceptar el sufriment. Aquesta és una actitud dolenta que allarga la malaltia i fa que la solució sigui més difícil o, fins i tot, impossible.

De vegades, després d'aconseguir una abstinència, l'esposa es mantèn hipervigilant envers el seu marit, vigila el que beu, si pren la seva medicació, etc.

L'alcohòlic arriba a emprar els moments de "gatera" els moments en que no pot estar més temps sense beure o que ja ha begut, per castigar-la o per aconseguir el que ell vol. De vegades ella posa èmfasi on no pertany.

Quan es presenta una recaiguda de l'alcohòlic és un moment trascendental, és un moment en que es posa a prova no sols a l'alcohòlic sino a tota la seva família; es veu si han canviat les seves idees, sentiments i actituds.

Si a la dona no li agafa pànic i torna a emprar els seus mètodes de detectiu d'abans de la recaiguda; poden ser aprofitats per l'alcohòlic com una bona experiència, per donar-se compte que efectivament no pot beure mai més ni un sol glop.

És tan important el paper de l'esposa en el problema d'alcoholisme del seu marit i en els episodis de les recaigudes que la gran majoria de casos poc es pot aconseguir sense la seva col·laboració. En alguns casos, es precis que ella es "curi" primer, abans inclús de que el seu marit vagi a la clínica de desintoxicació, perquè quan ella es cura del seu menyspreu, ignorància actituds perjudicials i conducta antagònica. Això fa que el marit alcohòlic també canviï a poc a poc de conducta i a vegades deixa els hàbits de beure.

Hi ha vegades en les quals l'esposa és conscient de que la seva actitud és perniciosa quan s'assabanta de que el seu marit estant "clar" (abstemi), és avorrit, té mal caràcter, es torna mig mut, passiu i la seva capacitat sexual es quasi nul·la, mentre que quan bevia era un home alegre, simpàtic, atent, sociable, actiu, ect. No és estrany, doncs, que aquesta dona li toleri o, fins i tot, desitji que begui.

Altres vegades, la dona té sentiments inconscients que li provoquen actituds contraproductives per la curació del seu marit. Aquestes actituds poden arribar a construir obstacles insalvables per la cura de l'alcohòlic.

Mentres no es resolguin aquestes actituds perjudicials de l'esposa, tant ella com el seu marit són víctimes passives d'un cercle viciós: el beure genera actituds primitives que al mateix temps generen més begudes.

Obertura del Sínode Diocesà

Divendres 20 d'octubre, tots a la Seu

FORMACIÓ CRISTIANA PER A TOTS

* **L'ESGLÉSIA POBLE DE DÉU: PASTORS I LAICS, MISSIÓ DEL LAICAT.** Dimecres 10 gener 1.996 Rectoria SANT JOAN. A les 21:00 hores

* **ESGLÉSIA LOCAL: BISBE I COMUNIÓ, SÍNODE DIOCESÀ.** Dimecres 10 gener 1.996 Rectoria SANT JOAN. A les 21:30 hores

CURSETS PREMATRIMONIALS 1.995/96 Dia 20 de novembre Ca ses monges SANT JOAN A les 21:00 hores.

Nota: Normalment no es celebra el Matrimoni cristià, en temps de Quaresma (del 21 de febre al 6 d'abril).

BAPTISMES

S'estableixen les següents dates, **horabaixa** 12 de novembre de 1.995, 4 de febrer de 1.996, 6 d'abril 1.996 (Vigília Pasqual) i 1 de setembre 1.996. També a la Missa de les **10:30, cada diumenge** (exceptuant el temps de Quaresma: del 25 de febrer al 6 d'abril).

Suggerències

Després de millorar els voltants del pou públic del Molí d'Aigua, fa gairebé un any. Ara li ha tocat el torn al Pou Nou i als seus voltants, al començament del camí d'Els Calderers, és una bona manera d'embellir aquests racons.

Dons si a les autoritats locals els mou el caire millorador de coses, podem pensar que estam en bon camí. Això ens permet confiar en que a les faroles que cada punt n'hi ha d'apagades i moltes presenten un aspecte lamentable, els arribarà prest una reforma i millora tant necessària com urgent. Així aquesta instal·lació podrà complir la seva tasca d'il·luminar els nostres carrers i al mateix temps que afavoreix el trànsit de vianants pot ésser també un motiu d'ornamentació.

Alguns Trets del P. Rafel Ginard

Mossèn Josep Estelrich em va demanar que fes un ressenya biogràfica del Pare Rafel, pel dia de la presentació del llibre **RAFEL GINARD BAUCÀ, Obra poètica**, a cura de Pere Rosselló Bover. La intenció de Mn. Pep era presentar-vos a les noves generacions, i de manera especial a les santjoaneres, la figura del P. Rafel, que no vareu poder conèixer per raó d'edat. Seria una llàstima que els més joves d'entre nosaltres no poguessen sentir-vos atrats per la seva personalitat, com a investigador i com a home de fe cristiana, senzillament perquè ningú no vos hagues parlat d'ell.

Ja són molts els escrits amb notes biogràfiques del P. Rafel. Fullegeu, per exemple, les revistes locals de Sant Joan o les cròniques i parlaments referits a avinenteses com el nomenament de fill predilecte de Sant Joan o de fill adoptiu d'Artà, i ho constatareu directe i personalment.

És possible que la darrera vegada que s'ha fet una descripció biogràfica sigui amb l'introducció del llibre, que avui es presentarà, no és oportú, per tant, repetir dades i esdeveniments allà esmentats i documentats.

Al moment de preparar aquestes paraules, jo era ben conscient que el que és important avui és la presentació del llibre. La resta n'és una preparació per fruitar millor del que ens diran d'ara endavant. Aleshores me vaig proposar presentar només unes quantes anècdotes familiars, esdeveniments i ocurrències quasi intrascendents de la vida del Pare Rafel Ginard que ens puguin acostar a la seva persona: contar i donar a conèixer petits detalls seus.

Per aquesta tasca he demanat i he obtingut generosament l'ajuda de Catalina Ordines, neboda del P. Rafel. Considero, per tant, aquesta presentació com un treball conjunt fet entre tots dos. Ella és la font de la major part de les dades. Un servidor en som més bé només el portaveu.

Una vegada varen demanar a Catalina Ordines com veia ella la figura del P. Rafel. La seva contesta va ésser:

Primer, un home superdotat, que va saber ésser el qui era, donant una resposta de fidelitat a sí mateix dins el camp intel·lectual, com en l'aspecte humà com en lo moral, amb la seva senzillesa i al mateix temps amb una gran entesa de caràcter. Tenia una gran noblesa d'esperit, i un cor molt gran amb el qual sabia estimar a tothom.

Pel que fa a les seves qualitats intel·lectuals innates, jo sé del P. Rafel que quan era un al·lot i anava a escola a Sant Joan, tenia com a condesxeble a un tio meu, el tio Joan. Entre ells dos hi havia una gran rivalitat escolar per qui seria el primer de la classe. Generalment s'anaven turnant. Cap dels dos se podia dormir si volia estar al davant.

Miquel Gayà Sitjar, recorda un comentari de l'insubornable crític Miquel Ferrà, referit al P. Rafel, ja com a home madur que deia: "El dia del B. Ramon Llull vaig sentir un sermó al P. Ginard magnífic. És la seva una de les amistats confortants que m'ajuden a viure. És un esperit fort i viril que desconeix el servilisme. Si n'hi hagués molts com ell!". Vet aquí un tret humà del P. Rafel, que més d'un dels presents voldriem por nosaltres mateixos.

Amb fruïció record també una altra anècdota que ens mostra el seu caràcter directe: ell vivia al convent de Sant Francesc de Ciutat. Un dia sentia tocar el timbre insistentment des de la porteria per cridar al P. Amer. Després d'una bona estona de cridar al P. Amer i de no compareixer, simplement perquè era fora del convent, el Pare Ginard va baixar a la porteria i digué a qui tocava el timbre "Per la insistència amb que tocau el timbre veig que vos heu proposat que el Pare Amer compareixi a la porteria tant si és a n'el convent com si no hi és. Deixau-ho anar".

Una altra pregunta adreçada a Catalina Ordines fou: "Com era el P. Ginard en el clos familiar?". Estava molt identificat amb la nostra família, potser pel simple fet de que no tenia cap germà ni germana més que la meua mare. Se sentia molt feliç totes les vegades que venia a ca nostra i s'hi trobava com a ca seva. Era un conseller. Sempre estava disposat a ajudar-nos en tots els problemes que ens solien sortir".

A un manuscrit del P. Ginard titulat Novell llibre d'Amic i Amat, hem pogut trobar aquestes paraules: "Si una persona fa sofrir, molt fàcilment se li desitja la mort i molt fàcilment s'alegren de que faci via cap al fossar. D'una persona així es diu: "Déu l'hauria de treure de pena", o "poria fer Déu la seva voluntat". Pareix que ho diuen perquè la persona malaltano sofresqui més. En realitat és perquè estan tips de sofrir. I és millor de dur plorar i desasparar-se per la mort d'una persona que amb la seva malaltia ha donat molt a fer, que seguir tenint-la al llit, fent-nos perdre nits i molestant-nos de dia i sempre. Record que mon pare, durant la malaltia de ma mare, -al que devia dir que cansava a

causa de la seva malaltia i que valdria més morir- mon pare li va respondre: "jo voldria que me cansassis molt". Paraules d'amor que me restaren gravades. Ell no volia que es morís. I si estant malalta i obligant a servir-la no es moria, que seguis molestant. La qüestió era que visqués. Ma mare me va dir confidencialment durant la malaltia: Ton pare saps que m'ha estimada de molt".

La tercera pregunta que Catalina contestà fou: "Com veies tú i com veia la teva família les seves quimeres intel·lectuals?". Veiem que era una necessitat interior que ell sentia de desplegar aquest dó de la seva intel·ligència, el qual donava relleu a la seva personalitat humana. Veiem en ell a un home que s'esforçava per dur a terme les seves quimeres amb una màxima perfecció.

Aquí vull afegir un detall que demostra la seva gran saviesa i sensibilitat vers els ensenyaments rebuts per la natura i els seus primers mestres al poble de Sant Joan. Ell, malgrat que conèixer durant la seva vidal altres cultures i altres maneres de parlar el mallorquí, mai va deixar de pronunciar-lo així com ho fan els santjoaners. Per propia experiència vos puc assegurar que no és tan fàcil de fer com pot pareixer al primer cop d'ull.

Com a home de llibres, havia tocat sovint amb les mans el desagradable fet de fer un presteu d'un llibre a algú i de no tornar a veure'l mai més. Aleshores li demanaren una vegada quin era el llibre que llegia amb més gust. I ell va respondre que el que llegia amb més gust era el que li tornaven.

Al final d'aquests breus moments passats junts, recordant al Pare Rafel Ginard, voldria encetar un altre tema. En Saint-Exupery diu aquella famosa frase "Només es veu bé amb el cor". I és des del cor de santjoaners que Catalina i un servidor ens atrevim a mostrar-vos amb delicadesa, senyor Pere, la nostra disconformitat amb una afirmació que vos feis al pròleg de la vostra obra. Vos afirmau: "Tanmateix la vida de Rafel Ginard es lliga estretament, més que al seu poble natal, a la vila d'Artà, on va anar per primera vegada l'any 1.913".

Voldria que fos el mateix Pare Ginard qui vos fés la correcció, a través d'una auto-confeció, quan ell diu: "Avui hem de parlar -la diada ho exigeix- del nostre Santuari i de les nostres coses. I les meves paraules haurien de ser -ho procuraré- ben de l'agre de la terra. Aquí dalt, avui, hi sonaria com a fals i estrany qualsevol llenguatge que no fos de veres santjoaner. Ja me sabia greu que, amb tants d'anys de no viure aquí, s'haguessin esbrevats en mí l'entusiasme i l'amor pel meu poble i vosaltres ho coneguessiu".

En una altra ocasió el Pare Rafel també deia: "Ja estic mapat a la Casa de la Vila i penjat a uns cantons de carrer. Més cal advertir que jo no seria allò poc que som si no fos nat a Sant Joan. De la nostra pagesia me prové l'afició a les coses de Mallorca i aquí té el nostre Cançoner -en bona part fou recollit aquí mateix- les arrels més profundes".

Per tant, ens permetreu, senyor Pere, un suggeriment: Quan es facin les pròximes edicions del vostre llibre, referit a l'obra poètica del P. Rafel -que Déu vulgui que sigui prest- canviau en el pròleg el text esmentat amb un altre que vengui a dir el següent: Artà i els seus bells entorns foren l'àmbit a on el P. Rafel expressà més extensament el que duia dins com a santjoaner. Sant Joan hi posà el llevat. Artà en fou el tovador. O, dit més literalment, Sant Joan hi posà la mussa. Artà el reclam.

MOLTES DE GRÀCIES.

P. Bartomeu Pastor i Oliver

Jardineria

Al començament del mes d'octubre, dins les primeres saons de la tardor, s'inclou l'assumpte de jardineria o flors i ramells; és temps de sembrar, amb terra prou entrecavada, lliure de predany i un poquet adobada, dic un poquet, perquè l'altre poquet escau més bé si ho posem quan les plantes ja creixen. Per tant, és temps de sembrar quasi tota casta de lliris, o sigui tot el que té cabessa o arrel bulbosa com els lliris de Sant Josep, lliris d'aigua, lliris d'Holanda, narcisos, violes, jacints, pesols d'olor, llevamans, roselles, capuxines, margarideres, margarides de prat, fresèdies, francesilles, ginestes, gladiols; encara que sabem que amb els hivernacles tot l'any es sembren gladiols; esqueixos de clavell o clavellines. Oh! I és molt important que a tot el que neix de cabessa abans de sembrar-ho s'ha de posar una hora més o menys en remull amb aigua, principalment les francesilles i anèmones. A aquesta època de l'any es sembla molta de cosa o sigui tot el que floreix llavors en venir la primavera.

Bàrbara Matas Sastre

Cents Anys De Cinema

Introducció

En la revista del passat mes de setembre tractarem el tema del cinema d'una manera general i el cinema a Sant Joan, d'una manera més extensa, gràcies al testimoni de diferents informants que aportaren dades sobre el tema.

Davant l'interés demostrat per diferents lectors envers del tema del cinema, aquest mes ampliarem l'informació, publicant el testimoni d'Antoni Ferriol Antich i altres dades extretes de la documentació que ens ha cedit el que fou empresari del Cinema Centre Catòlic, en Miquel Sastre Gayà, que d'una manera exhaustiva va contestar el nostre qüestionari del mes passat.

Testimoni d'Antoni Ferriol Antich

(Enquesta realitzada per Rosa Maria Ferriol Martorell)

- **Abans del vostre pare hi va haver altre porter o acomodador al cinema?**

Sí, però no sé qui era. Crec que l'amo en Martí Putxo, vos podria donar més informació

- **Quin any va començar el vostre pare?**

Devers l'any 1.936. Durant la Gerra Civil.

- **Quants d'anys va fer de porter?**

Fins a l'any 1.950

- **Quins altres acomodadors o portes recordau?**

Abans de jo hi estava mon pare i després de jo ha va esser en Martí Jordà.

- **Recordau qui eren els taquillers?**

Que jo recordi en Miquel de Sa Botigueta, en Mateu Bauzá i en Joan Ruberter.

- **Hi havia aficionats que no deixaven cap pel·licula?**

La gent de "l'ensanxe" era molt aficionada, madò Boveta, madò i algunes més.

- **Recordau qui eren els llogaters dels "palcos"?**

A n'els "palcos" hi estaven els senyors rics del poble.

Article enmarcat dins el conveni de normalització lingüística

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació i Esports

- **Quin tipus de pel·licules eren les que tenien més èxit?**

Les pel·licules d' En Cantinflas i les de l'Oest agradaven molt.

- **Hi havia censura? Què era el que "tallaven" (besades, algun despullat femení...)?**

Sí, primer hi havia una censura de l'Estat. Als anys 1.936 i 1.937 no hi va haver cinema... En Toni Garau era el cap de totes les pel·licules.

- **Era bò de dur el públic de Sant Joan o feien renou?**

Sí, però de vegades hi havia alguna brega perque es volien prendre les cadires, tothom volia seure a bon lloc.

- **Hi havia al·lots o persones majors que es "colaven" per no pagar entrada?**

No perque la porta era petita, però algunes vegada hi va haver alguns al·lots i al·lotes que es van colar.

Gràcies padrí per la vostra informació.

La censura, autorització dels programes del cinema

Entre la gran quantitat de documentació que ens ha cedit en Miquel Sastre, hi ha un "Pliego de Cargos" que data de dia 11 de març de 1.955, que formula el Ministeri d'Informació i Turisme a l'empresa "Cine Centro Católico" de Sant Joan, amb motiu de "No haber presentado a la Autorización previo visado a esta Delegación Provincial, los programas cinematográficos proyectados...", "se supone infringida la Orden del 25 de Agosto de 1.954, que regula la Autorización y previo visado de programas cinematográficos".

Clausura del Local

"El excmo. Gobernador Civil de la Provincia" en un escrit datat de dia 2 de juliol de 1.953, va enviar a la Batlia de Sant Joan el següent escrit:

"Por no haber sido subsanadas hasta la fecha, las deficiencias existentes en el CINE PARROQUIAL de esta población y que fueron comunicadas a esa Alcaldia en oficio

núm. 2669 de fecha 6 de septiembre último; en providencia de esta fecha, he acordado la CLAUSURA del citado local, hasta tanto que por la empresa sea cumplimentada a aquel Acuerdo.- Lo que participo a V. S. para su conocimiento, el del empresario y demás efectos, significándole que con esta fecha doy orden al Comandante del Puesto de la Guardia Civil para que clausure el local y remita acta".

Dies després, el 07/07/53, el batle de Sant Joan traslladava l'escrit del Governador Civil a l'empresari Miquel Sastre Gayà.

Quasi dos anys després el Governador Civil Mitjançant un escrit signat pel batle Joan Oliver (de Maià), es dirigia a l'empresari Miquel Sastre. L'escrit deia: "... en Providencia de esta fecha he acordado sea levantada la CLAUSURA que pesaba sobre la sala, situada en el segundo piso, toda vez que por la empresa han sido subsanadas las deficiencias que motivaron dicha clausura".

Pels escrits que publicam sense traduir ens adonam de que les exigències de les Autoritats en el tema sanitari i de seguretat, eren moltes independentment de les de la censura.

Aforament. Cabuda del Teatre

En un document del dia 17 de maig de 1.952, se declara que l'aforament del Teatre Centre Catòlic és el següent:

Butaques: 180
General: 180

Vendes de begudes i refrigeris dintre del Teatre

Un altre document curiós és el contracte signat entre Miquel Company Bauzá (Mena), que en aquells dies duia el Cafè Centro, i Miquel Sastre empresari del cinema.

Per aquest contracte, que està datat dia 1 de març de 1.952, sabem que Miquel Company tenia l'exclusiva de

venda "dentro del local del teatro, de bebidas, refrescos o cosa similar".

Inspecció d'Hisenda

Haviem sentit contar moltes d'anècdotes i fets succeïts durant la post-guerra, protagonitzats per comerciants, especuladors i estraperlistes, d'una banda a la Fiscalia de Taxes i per altra banda la Guàrdia Civil.

Per altra part, la Inspecció d'Hisenda, actuava i sortia, segons es desprèn d'una acta que du data del dia 21 de desembre de 1.955, on textualment, es comunica a l'empresari del cinema "... Se invita a rectificar voluntariamente esta situación tributaria".

Els llogaters dels "palcos"

Un dels testimonis-informants de la revista del mes passat deia que hi havia uns "palcos" que estaven llogats a les famílies més riques del poble, ja que s'ha de tenir en compte que en aquells dies hi havia hi havia unes diferències de classe social, que ara quasi han desaparegut del tot i que els joves d'avui en dia no poden ni imaginar les diferències que es feien 50 ò 60 anys enrera.

L'amo Antoni Ferriol torna a confirmar que els llogaters de les llotges eren els senyors i els rics del poble.

Entre la documentació de Miquel Sastre hi ha un relació manuscrita titulada "palcos", o hi figuren els llogaters de les llotges i la quantitat anual que pagaven per tenir el dret exclusiu d'ocupar respectivament aquella petita parcel·la del cinema. Els preus de lloguer oscilaven entre les 60 i les 200 pessetes.

Ignoram si tots els relacionats eren realment "senyors o rics".

Aquesta és la relació:

Pedro Nigorra (150)	Antoni Bonet (100)
Andreu Florit (150)	Arnau Gayà (125)
Mateu Bonet (100)	Magdalena Gayà (150)
Arnau Matas (150)	Bartomeu Gayà (125)
Companyia ¿ ? (150)	Pedro Nigorra (150)
Miquela Camps (150)	Francisca Gayà (150)

Catalina Fernandez (150)	Gregorio Nicolau(150)
Maria Matas (150)	Margalida Barceló (150)
Francesc Bauzà (200)	Francisca Sala (150)
Gabriel Camps (125)	Joan Gayà (125)
Catalina Oliver (100)	Jaume Arbona (100)
Guillem Mas (150)	Margalida Gayà (125)
Vda. Guillem Gayà (100)	Pedro Joan (150)
Companyia ¿ ? (125)	Cosme Fiol (125)
A. Bauzà (125)	Pere Mayol (125)
Francisca Matas (125)	J. Florit (100)
Magdalena Bover (100)	M. Matas (100)
Llorenç (100)	Andreu Bauzà (100)
Jaume Bauzà (100)	Miquel Jaume (100)
Rafel Gual (100)	

Pel·lícules campiones de taquilla

Consideram molt interessant el resum que Miquel Sastre va fer sobre les pel·lícules que més recaudació obtingueren en les temporades 1.952/53, 1.953/54 i 1.954/55.

1.995 CENTENARI DEL CINEMA

Temporada 52/53

“Cerca del Cielo”, 2400 pessetes dia Sant Antoni

Temporada 53/54

“El mensaje de Fátima”, 2629 pessetes.

“Ivahoe”, 2256 pessetes.

“La Reina de Saba”, 1784 pessetes.

Temporada 54/55

“Bahia Negra”, 2495 pessetes dia de Nadal.

“El pescador de Coplas”, 2484 pessetes.

“El prisionero de Zenda”, 2287 pessetes dia Sant

Antoni.

“La guerra de Dios”, 1824 pessetes.

“Jerónimo”, 1617 pessetes.

Les festes de Nadal i el dia de Sant Antoni eren els dies que es feia més recaudació de tot l'any.

Publicitat en el local

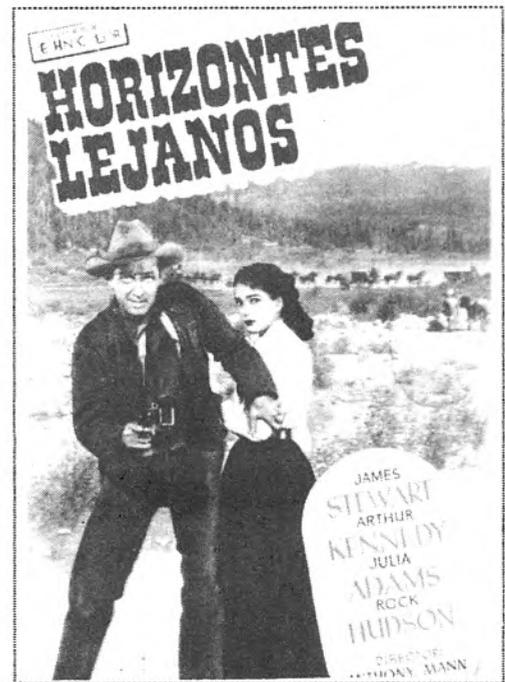
L'any 1.955 l'empresari Miquel Sastre tenia establertes les taxes o preus següents per fer publicitat en el local:

Trailers publicitaris a 50 pessetes setmanals.

Projecció de diapositives a 25 pessetes trimestrals (una).

Radicació de doblers a 25 pessetes mensuals (una).

Aplicava un descompte del 35%, suposam que només a les agències de publicitat.

Epíleg

Els testimonis aportats i la documentació transcrita ens donen una idea de la importància que té el cinema dins la societat en general, i en particular a Sant Joan, no solsament a la dècada dels 50, sinó en les dècades anteriors i posterior. El cinema era i és una indústria pels productors, un negoci pels distribuïdors i empresaris, art pels que estimen el cinema i, aquí a Sant Joan i a molts d'altres llocs, el cinema era diversió, un entreteniment, un lloc on anar, baldament l'espectador es tornà un ésser anònim o invisible durant la projecció.

La influència cultural del cinema ha estat decisiva dins la societat durant aquests primers cent anys de cinema.

Miquel Florit Huguet

CIFESA

PRESENTA

